

Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις

Τελικές προτάσεις

Τελικές λέγονται οι προτάσεις που δηλώνουν το **σκοπό** που οδηγεί σε μια ενέργεια, μ' άλλα λόγια για ποιο σκοπό γίνεται η πράξη που αναφέρεται στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

Οι τελικές προτάσεις εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους: **για να, να** (με τη σημασία του για να).

- Αγόρασε καινούριο ραδιόφωνο, **για να** ακούει μουσική. (αγόρασε καινούριο ραδιόφωνο **με σκοπό να** ακούω μουσική)
- Έσκυψε **να** αποφύγει το χτύπημα. (=για να αποφύγει το χτύπημα) (έσκυψε **με σκοπό να** αποφύγει το χτύπημα)

Εκφέρονται με:

- ❖ **Υποτακτική** (Ηρθα να δουλέψω)
- ❖ **Οριστική Παρατατικού α)** όταν η πρόταση από την οποία προσδιορίζεται η τελική, έχει **οριστική παρελθοντικού χρόνου**: υπάρχει έλξη, όπως λέγεται επισήμως (Ηρθε η γυναίκα αλλά δεν είχα τα λεφτά να της τα έδινα. (αντί: να της τα δώσω)) και **β)** ανεξάρτητα από το χρόνο και την έγκλιση του ρήματος της πρότασης από την οποία εξαρτάται η τελική: 1. όταν δηλώνεται σκοπός ανεκπλήρωτος, δηλαδή σκοπός που δεν πραγματοποιήθηκε ή που δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί, ή 2. όταν ο σκοπός παρουσιάζεται ως απλή σκέψη αυτού που μιλάει (Μακάρι να ήσουν εδώ για να το έβλεπες και ο ίδιος // Έχεις χρόνο να πίνουμε κανέναν καφέ).

Τον σκοπό μπορούμε να τον εκφράσουμε και με άλλους τρόπους:

- τις προθέσεις **για, προς**, π.χ.

Ετοιμάστηκε **για** την παρουσίαση της εκπομπής.

- χρησιμοποιούμε ρήματα ή περιφράσεις που δηλώνουν **σκοπό**, π.χ.

Έχει σκοπό να περάσει στο πανεπιστήμιο.

- χρησιμοποιούμε λέξεις που δηλώνουν σκοπό, όπως: **σκοπός, στόχος**, π.

Ξεκίνησε με **σκοπό** να πιάσει τον κλέφτη.

Προσοχή!

Και οι ονοματικές βουλητικές προτάσεις εισάγονται με το **να**. Οι βουλητικές όμως χρησιμοποιούνται ως όρος της πρότασης, δηλαδή ως υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση, ονοματικός προσδιορισμός και επιρρηματικός προσδιορισμός.

Όταν έχουμε μια πρόταση που αρχίζει με το να ο πιο εύκολος τρόπος για να διακρίνουμε αν είναι επιρρηματική τελική ή ονοματική βουλητική είναι να δούμε αν το να μετατρέπεται σε για να. Παράλληλα, θα πρέπει να δούμε μήπως χρησιμοποιείται ως όρος της κύριας πρότασης.

Π.χ. *Θέλω να βγω.* → Το «να» δε μπορεί να μετατραπεί σε «για να». Εξάλλου, η πρόταση "να βγω" χρησιμοποιείται ως αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης "θέλω".

(Τι θέλω; να βγω > αντικείμενο), άρα η πρόταση είναι ονοματική βουλητική.

Ήρθα να δουλέψω. Το "να" μετατρέπεται σε "για να" (Ήρθα, για να δουλέψω). Συνεπώς η πρόταση είναι επιρρηματική τελική.

Οι προτάσεις που εισάγονται με το "για να" δεν είναι πάντοτε τελικές. Μπορεί να είναι και αιτιολογικές ή αποτελεσματικές.

Αιτιολογικές προτάσεις

Αιτιολογικές λέγονται οι προτάσεις που δηλώνουν την **αιτία** μιας πράξης ή μιας κατάστασης.

Εισάγονται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους: **γιατί, διότι, επειδή, αφού, τι** (ποιητικό) ή με λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι: **καθώς, εφόσον, μια και, που, μια που, σαν... να, σαν ... πως, εφόσον**, αλλά και με το τελικό **για να** ή με τον **και**.

Παράδειγμα:

αιτιολογικοί σύνδεσμοι

Δεν πήγα στο σχολείο, **γιατί** ήμουν άρρωστος.
Δε συμφωνώ μαζί σας, **διότι** όσα λέτε δεν έχουν καμία λογική βάση.
Έφυγε νευριασμένος, **επειδή** ο πατέρας του δεν του έδωσε λεφτά.

λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι

Αφού της συμπεριφέρθηκες με τέτοιο τρόπο, καλά έκανε το κορίτσι κι έφυγε.
Θα πάρουμε γλυκό, **μια και** ήσασταν καλά παιδιά.
Λυπάμαι, **που** δε θα έρθει μαζί μας και η Ελένη.
Για να τρέχει σαν τρελός με το αμάξι, πήγε και καρφώθηκε σ' ένα μαντρότοιχο.
Φύγε τώρα, **και** δεν έχω καιρό.

Εκφέρονται με:

- ❖ **Οριστική** (Δε θα σου πάρω δώρο, γιατί δεν **είσαι** καλό παιδί. // Χαίρομαι, που ήρθες.)
- ❖ **Δυνητική οριστική** (Σου τα χρωστώ όλα, αφού χωρίς εσένα δε **θα έκανα** τίποτα.)
- ❖ **Πιθανολογική οριστική** (Στεναχωρήθηκα πολύ, που δε **θα χορέψεις** απόψε.)

Η αιτία δηλώνεται και με άλλους τρόπους:

α) με τις προθέσεις **από, για, με**, τις καταχρηστικές προθέσεις **λόγω, εξαιτίας** ή ακόμη και τη λόγια πρόθεση **ένεκα**, π.χ.

Από την αφηρημάδα του ξέχασε το πορτοφόλι του.

Απαλλάχτηκε **λόγω** βλακείας.

Θύμωσα **με** τη συμπεριφορά του.

Μάλωσαν **για** την κληρονομιά.

Απολύθηκε **εξαιτίας** κακής διαγωγής.

Δεν ήρθε **ένεκα** της αρρώστιας του.

β) με τη χρήση λέξεων όπως: **αιτία, λόγος, δικαιολογία, εξήγηση, αφορμή** κ.ά., π.χ.

Η συμπεριφορά σου είναι **η αιτία** που φτάσαμε σ' αυτή την κατάσταση.

γ) με τις εκφράσεις: **γι' αυτό, γι' αυτόν το λόγο, ακριβώς γι' αυτόν το λόγο** κ.ά., π.χ.

Ενώ είχε υποσχεθεί ότι θα πάμε στο γήπεδο, δεν πήγαμε. **Γι' αυτό το λόγο** πείσμωνσα και δε βγαίνω από το δωμάτιό μου.

Ασκήσεις

✚ **Να βρείτε τις τελικές και αιτιολογικές προτάσεις και να υπογραμμίσετε το σύνδεσμο με τον οποίο εισάγονται.**

α. Τον άκουγα υπομονετικά, για να μην τον δυσαρεστήσω.

β. Καταστράφηκαν οι καλλιέργειες, καθώς δεν έχει βρέξει για μήνες.

γ. Μια και ήρθες, κάτσε να φάμε και να πιούμε και να θυμηθούμε τα παλιά.

δ. Μου φαίνεται ότι δε χάρηκες που θα 'ρθει η Μαρία.

ε. Δεν ήξερα πού έχεις το βιβλίο να σου το δώσω.

✚ **Να διακρίνετε ποιες από τις παρακάτω προτάσεις που εισάγονται με το να είναι τελικές και ποιες βουλητικές.**

α. Ήθελα να ανοίξει η γη να με καταπιεί.

β. Αποφάσισε να δεχτεί την πρόσκληση.

γ. Έφυγε βιαστικά να προλάβει το αεροπλάνο.

δ. Θα πάρω το ντουφέκι μου να βρω τους κλέφτες.

ε. Δεν πρέπει να καπνίζεις τόσο πολύ.

στ. Ξύπνησα να πάω στη δουλειά αλλά ήμουν άρρωστος.

ζ. Ο στρατηγός έδωσε εντολή να σταματήσουν οι εχθροπραξίες.

η. Σκέφτομαι να μείνω και απόψε εδώ.

θ. Φύγε να μας αφήσεις λίγο ήσυχους.

✚ **Να αναγνωρίσετε τις τελικές και τις αιτιολογικές δευτερεύουσες προτάσεις και να υπογραμμίσετε το σύνδεσμο με τον οποίο εισάγονται .**

1. Τα παιδιά πηγαίνουν στο σχολείο, για να μάθουν γράμματα.
2. Αφού δε διάβασες, καλά να πάθεις!
3. Χαίρομαι, που σε βλέπω ευτυχισμένο.
4. Μια και πέρασα από την Πάτρα, επισκέφτηκα το φίλο μου το Γιάννη.
5. Τον τιμώρησε, επειδή έκανε ανοησίες στην τάξη.
6. Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ για να τιμήσουμε ένα αγαπημένο πρόσωπο.
7. Έτρεξε να τον προλάβει.
8. Θύμωσε, καθώς θεώρησε το σχόλιο προσβλητικό.
9. Απέτυχε στις εξετάσεις, γιατί δεν είχε προετοιμαστεί καλά.
10. Σου τα χρωστάω όλα, αφού με βοήθησες τη δύσκολη αυτή στιγμή.

✚ **Να συμπληρώσετε καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις με μία δευτερεύουσα αιτιολογική και μια δευτερεύουσα τελική πρόταση .**

➤ Έπρεπε να βιαστεί

.....
.....

➤ Έφυγα νωρίτερα από τη δουλειά

.....
.....

➤ Γυμνάζονται καθημερινά

.....
.....

✚ **Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων που εισάγονται με το γιατί (πλάγιες ερωτηματικές ή αιτιολογικές).**

1. Δεν ξέρω γιατί κλαις.
2. Λυπόμουνά, γιατί δεν τον βοήθησα.
3. Απέτυχε στις εξετάσεις, γιατί δεν είχες προετοιμαστεί σωστά.
4. Τους ρώτησε γιατί έφυγαν από το σχολείο.
5. Καθυστέρησε, γιατί έχασε το λεωφορείο.

✚ **Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων που εισάγονται με το να (βουλητικές ή τελικές)**

1. Πήγα να φέρω τα συμβόλαια.
2. Πρέπει να υπογράψεις αμέσως.
3. Έρθε να μας ευχαριστήσει.
4. Πήγε να τον δει.

